VÁCLAV ČTVRTEK SAŠA LICHÝ

PRZYGODY ROZBÓJNIKA

Rumcajsa

TEATR POLSKI W SZCZECINIE

Václav Čtvrtek

Václav Čtvrtek, twórca postaci rozbójnika Rumcajsa, urodził się w Pradze w 1911 roku, a więc dla obecnych widzów i czytelników jego książek mógłby być dziadkiem, a nawet pradziadkiem. Naprawdę nazywał się Václav Caufourek i z zawodu był księgowym. Niezbyt jednak interesowały go długie kolumny cyfr, o wiele bardziej pasjonował świat wyobraźni, pełen fantastycznych bohaterów i niecodziennych przygód.

Napisał ponad 20 utworów dla dzieci, tłumaczonych na wiele języków obcych i znanych niemal na całym świecie. Oprócz cyklu o rozbójniku Rumcajsie, zaliczanego do grupy najwybitniejszych dzieł literatury światowej i wpisanego na Listę Honorową im. H. CH. Andersena, polscy czytelnicy znają „Opowieści z mchu i paproci Żwirka i Muchomorka", „Jak diabeł szukał dziury do piekła", „Mała zła czarownica", „Smok", „Waligóra i Tańczyborek", „Trzy dni wakacji", „Złota lilia".

Za swoją twórczość Václav Čtvrtek otrzymał wiele nagród i wyróżnień, a wśród nich Order Uśmiechu. Bardzo ucieszyło go to niezwykłe, jedyne na świecie odznaczenie, które polskie dzieci przyznają swoim przyjaciołom. Przyjechał wówczas do Polski, a spotkanie z nim tak oto wspomina jeden z polskich pisarzy:

„No i przyszło zwaliste chłopisko, o głowę wyższe ode mnie, a ze trzy razy grubsze, piszę o tym, bom sam nie ułomek. Poruszał się jakby zawstydzony swoim kalibrem, [...] z ulgą zapadł się w fotel, bo już tyle miejsca nie zajmował, tak bardzo na pokój nie wystawał...

Bardzo mi się spodobał, po prostu przypadł mi do serca. Tyle w nim się kryło życzliwości dla świata, siła służyła tylko roztaczaniu opieki, a odwaga przeciwstawianiu się chytrości zaborczej i przemocy. Kochał dzieci i swoją twórczością chciał im służyć. I to od razu się czuło. Budził zaufanie, toteż do niego lgnęły, domagały się, żeby opowiadał dalej, żeby ciągnął swoje historie... Mówić o nim, to jakby mówić o źródle, z którego wszyscy łyknęliśmy trochę pogody".

W dniu swoich 65. urodzin Václav Čtvrtek otrzymał wiele listów i telegramów z różnych zakątków świata z życzeniami i prośbami o nowe opowieści. Sam miał mnóstwo świeżych pomysłów. Nie zdążył ich już jednak zrealizować... Zapewne tam, gdzie został powołany, na niebieskich polanach, wśród śnieżystych gór obłoków też potrzebni są dobrzy i mądrzy bajkopisarze.

TEATR POLSKI W SZCZECINIE

71 - 601 Szczecin, ul. Swarożyca 5
tel. (0-91) 433 00 90 centrala
433 00 75 dyrekcja
433 66 66 impresariat
Dyrektor - Adam Opatowicz
Wicedyrektor - Krzysztof Stankiewicz

Václav Čtvrtek, Saša Lichý

PRZYGODY ROZBÓJNIKA RUMCAJSA

Przekład *Marek Słowiński*
Opracowanie literackie i teksty piosenek *Stanisław Tym*
Reżyseria *Adam Dzieciniak*
Dekoracje i kostiumy *Jan Banucha*
Muzyka *Adam Opatowicz*
Asystent reżysera *Zbigniew Filary*

11

PREMIERA GRUDZIEŃ 1999

Redakcja programu - Ewa Bogusławska

Zespół techniczny:

Specjalista d/s produkcji, tapicer Leszek Kusz
Gł. specjalista d/s obsługi sceny Andrzej Czekanowski
Kierownik sceny Piotr Sagat
Kierownik pracowni krawieckiej Krystyna Szczęsna
Fryzjerka, garderobiana Barbara Syguła
Pracownia akustyczna Marek Laskowski
Pracownia elektryczna Sławomir Naruszewicz
Pracownia stolarska Marek Rzeźnik
Pracownia malarska Bożena Wołoszyn
Rekwizytor Kazimierz Ratajczak

OBSADA

RUMCAJS *Mirosław Kupiec*
ANDULKA - rusałka *Katarzyna Bieschke*
LEŚNY WODNIK *Sławomir Kołakowski*
HANKA *Bożena Furczyk*
ANKA *Małgorzata Chryc-Filary*
KSIĄŻĘ PAN *Zbigniew Filary*
KSIĘŻNA PANI *Lidia Jeziorska*
HUMPAL - pierwszy starosta *Jacek Piotrowski*
FISTUŁA - drugi starosta *Wiesław Łągiewka*
KANONIER *Adam Zych*
WACHMISTRZ *Mateusz Kostrzyński*
PENSKER - lokaj *Michał Janicki*
DŁUBANIK - fryzjer *Aleksander Gierczak*
ŻOŁNIERZ I *Jacek Zawadzki*
ŻOŁNIERZ II *Piotr Kraus*
MIASTO JICZIN *Danuta Chudzianka, Olga Adamska, Katarzyna Sadowska, Magdalena Skrzypczak, Małgorzata Lalowska, Adam Zych, Piotr Kraus, Jacek Zawadzki*
BABCIA *Małgorzata Lalowska*
ŻABKA *Piotr Kraus*
PAN CZWARTEK *Adam Dzieciniak*
TRIO DE JANEIRO *Olga Adamska, Katarzyna Sadowska, Magdalena Skrzypczak*

Inspicjent *Magdalena Skrzypczak*
Sufler *Małgorzata Lalowska*

Opracowanie graficzne - Tomasz Bogusławski

rys. R. Pilar

Pamiętam, jak wiele lat temu, gdy polska telewizja nadawała pierwsze odcinki przygód rozbójnika Rumcajsa, oboje z bratem, stare konie, siadaliśmy przed telewizorem, aby zobaczyć, co nowego wydarzyło się w rzaholeckim lesie. I robiliśmy to bez żadnego zawstydzenia, bo — po pierwsze — lubiliśmy, a po wtóre nie byliśmy wyjątkiem, jeszcze starsi od nas regularnie oglądali tę dobranockę.

Co nas w tej bajce urzekło? Czemu zawdzięczał Rumcajs tak wielką popularność zarówno wśród dzieci i młodzieży, jak wśród dorosłych?

Literatura zna wielu szlachetnych rozbójników. Jednak większość baśni i legend z ich udziałem rozgrywa się w czasach tak zamierzchłych i miejscach tak odległych, że aż nierealnych. Świat Rumcajsa, choć osadzony w dawnych czasach, był naszym światem. Rozpoznawaliśmy w nim ludzi podobnych do tych, których codziennie spotykaliśmy na ulicach. Być może byli nieco inaczej ubrani, zajmowali inne stanowiska, piastowali inne godności, wykonywali nie istniejące już zawody, ale posiadali te same przyzwyczajenia, wady i śmieszności, jakie zauważaliśmy wokół nas. Gdy siostra księżnej pani utyskiwała na jakość francuskiego pieczywa, to tak jakby cytowała naszą babcię narzekającą, że dziś chleb już nie taki jak dawniej, ale „niewydarzony, skórka biała z obu stron, w zębach to nawet nie chrupie, zupełnie jak wata". Bywało nawet, że doprowadzeni do ostateczności bohaterowie Rumcajsowych przygód, nie bacząc na własne tytuły i powagę urzędu, używali zwrotów i wyrażeń podobnych do tych, którymi sami chętnie obrzucaliśmy się podczas podwórkowych przepychanek. „Dobrze za to bekniesz [...] ty taki owaki zbójecki elemencie" — wygrażał, na przykład, rozzłoszczony książę Rumcajsowi.

Na domiar wszystkiego rzecz cała działa się w prawdziwym Jiczinie! Nie za siedmioma morzami i piętnastoma rzekami, w wydumanej krainie Bajlandii, ale w miasteczku, które można odnaleźć na mapie, i to niedaleko polsko-czeskiej granicy. A las spod Rzaholca to mógł być każdy otaczający nas las, tylko że my, prawdziwe mieszczuchy, nie potrafiliśmy już dostrzec w nim rusałek, wodników i innych dziwożonów. Tym bardziej podobała nam się Rumcajsowa umiejętność współżycia z przyrodą i dostrzegania rzeczy i zjawisk nieuchwytnych. Imponowały nam jego odwaga, spryt i poczucie sprawiedliwości, które pomagały znaleźć realne i uczciwe wyjście z każdej, nawet najtrudniejszej sytuacji, a nade wszystko podziwialiśmy jego niezależność, nieograniczoną wolność, szanującą jednak odmienność i prawa innych ludzi. Chcieliśmy, aby nasze rodziny przypominały tę zbójnicką — pełną ciepła i mądrej miłości, w której pozostawiano dzieciom dużo swobody, ufając, iż stanie się ona dla nich źródłem nowych przeżyć i doświadczeń i że będą umiały z niej rozważnie korzystać.

Od czasów tamtych dobranocek minęło ponad ćwierć wieku, które przekonało nas, że niełatwo być prawdziwym dobrym rozbójnikiem, a szczególnie ciężko przyznać się do rozmów z kawkami bez narażania się na śmieszność i drwinę. Ale cieszę się, że mieliśmy takie marzenia.

Dziś chciałabym, aby moja córka w powodzi różnego typu Cyborgów, Megabajtków i innych wojowniczych stworów odnalazła swój Jiczin — krainę prawdziwej łagodności, harmonii i pogody ducha. Tego zresztą życzę wszystkim dawnym i obecnym Rumcajsowym fanom.

E. B.

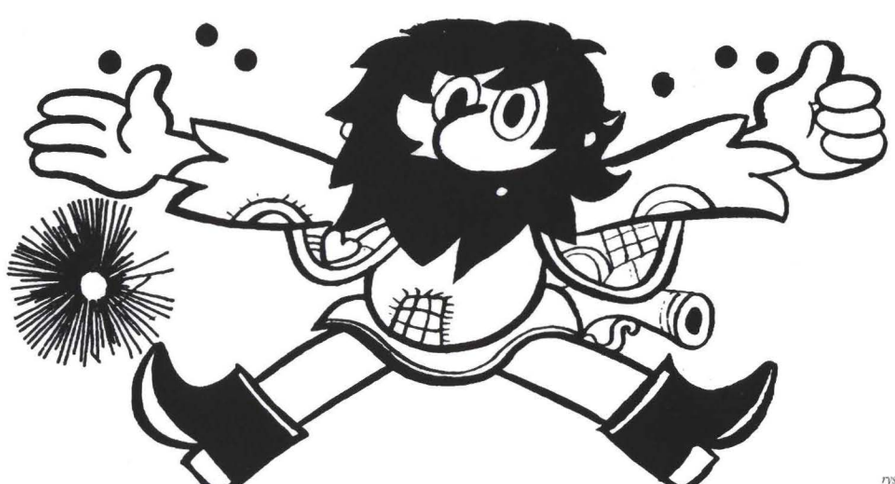

rys. R. Pilar

BIG Bank GDAŃSKI SA

Główny sponsor Teatru Polskiego w Szczecinie oferuje:

✓ ATRAKCYJNE FORMY LOKOWANIA ŚRODKÓW FINANSOWYCH:

Lokaty terminowe - bardzo atrakcyjnie oprocentowane.
Okres lokaty od trzech dni do trzech lat.

Bony lokacyjne - płatne na każde żądanie. Oprocentowanie rośnie progresywnie w stosunku do okresu przetrzymywania bonu.

Lokaty dewizowe - różnorodne terminy (już od 1 miesiąca) oraz wysokie oprocentowanie - to główne atrybuty lokat dewizowych w BIG Banku Gdańskim SA.

✓ RÓŻNORODNE FORMY FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

✓ KOMPLEKSOWĄ OBSŁUGĘ TRANSAKCJI ZAGRANICZNYCH

✓ KARTY PŁATNICZE BIG VISA *Business Card*

✓ DORADZTWO FINANSOWE

✓ USŁUGI DOMU MAKLERSKIEGO

BIG Bank Gdański SA *to bank:*
☞ **B***ezpieczny,* **I***nnowacyjny,* **G***iełdowy.*

BIG Bank Gdański S.A. O/Szczecin, Pl. Rodła 9, I i IV p , ✆ 595-396, 595-375
Wydział Zamiejscowy - ul. Sołtana 1, 72-601 Świnoujście,
✆ (0-97) 321-6133, 321-6104
Dom Maklerski - Pl. Rodła 9, VI p , ✆ 595-563, 595-565

Ze zbiorów
Działu Dokumentacji
ZG ZASP